

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою «Економіка та планування бізнесу»

на тему «**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ НА РІВНІ РЕГІОНУ(НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ)**»

Виконавець:

студентка ЦЗВФН
Борох Інна Валеріївна _____

Науковий керівник:

к.е.н, доцент
Доброва Наталя Василівна _____

ОДЕСА – 2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Одеська область – приморський і прикордонний регіон України, розташований на крайньому південному заході країни. Регіон займає провідне місце в економіці України, за всіма соціально-економічними показниками регіон має перспективи розвитку, в тому числі і розвиток підприємницької діяльності.

Одеська область має низку переваг, зокрема: вигідне географічне положення, високий портово-морський потенціал, природно-ресурсний і туристично-рекреаційний потенціал, розвинута та розгалужена інфраструктура, сприятливі агрокліматичні умови, високий промисловий і інвестиційний потенціал, сприятливе бізнес середовище, освічений і креативний людський капітал.

Раціональне використання переваг регіону стане ключем до повоєнного відновлення економіки регіону, підвищення його конкурентоспроможності шляхом ефективного використання внутрішнього потенціалу, створення умов для розвитку підприємницької діяльності, що передбачає собою створення нових робочих місць, підвищення зайнятості та покращення якості життя.

Перспективи розвитку підприємницької діяльності на рівні регіону досліджували такі науковці, як: Дудчик О. Ю [11], Кобко Р. В. [15], Морозова К. [23], Добрава Н. В. [24], Гонтарева І. В. [35], Сухорукова А. [37], Стрілець В. Ю. [38].

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичні, методичні та прикладні аспекти перспективи розвитку підприємницької діяльності на рівні регіону.

Для досягнення поставленої мети в роботі формуються **завдання**:

- 1) дослідити сутність поняття «підприємництво» та необхідність його дослідження;
- 2) визначити роль підприємництва в економіці України;
- 3) дослідити зарубіжний досвід державного регулювання підприємництва;
- 4) провести оцінку стану підприємництва в Одеському регіоні;
- 5) оцінити підприємницьке середовище в Одеському регіоні;
- 6) проаналізувати державну регуляторну політику та основні перешкоди для розвитку підприємництва в Одеському регіоні.
- 7) визначити можливості імплементації зарубіжного досвіду щодо регулювання підприємницької діяльності в Україні;
- 8) обґрунтувати шляхи розвитку підприємницької діяльності в Одеському регіоні.

Об'єкт дослідження – процес розвитку підприємницької діяльності в Одеському регіоні.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних, прикладних аспектів розвитку підприємництва в Одеському регіоні.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у кваліфікаційній роботі завдань було використано такі методи:

- загальнонауковий (системний аналіз), економіко-статистичний аналіз (табличний, класифікація) у пункті 1.1;
- економіко-статистичний аналіз (табличний) у пункті 1.2;
- економіко-статистичний аналіз (табличний, групування) у пункті 1.3;

- економіко-математичний (факторний), економіко-статистичний аналіз (табличний, графічний), експертної діагностики (оцінювання) у пункті 2.1;
- економіко-статистичний аналіз (табличний, графічний), маркетинговий (SWOT-аналіз), експертної діагностики (оцінювання, порівняння) у пункті 2.2;
- економіко-статистичний аналіз (графічний), експертної діагностики (оцінювання) у пункті 2.3;
- економіко-статистичний аналіз (табличний, графічний) у пункті 3.1;
- економіко-статистичний аналіз (табличний, групування) у пункті 3.2.

Інформаційна база дослідження. Закони України, інші нормативно-правові акти України, наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані Державної служби статистики України, Головного управління статистики в Одеській області та Головного управління економіки Одеської обласної державної адміністрації, монографічні дослідження, навчальна література, наукові статті.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (87 найменувань) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок. Основний зміст викладено на 68 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 9 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти підприємницької діяльності**» досліджуються теоретичні аспекти підприємницької діяльності в Україні: роль підприємницької діяльності в економіці України; зарубіжний досвід державного регулювання підприємницької діяльності.

У другому розділі «**Основні тенденції розвитку підприємництва в Одеському регіоні в умовах воєнного стану**» проаналізовані основні тенденції розвитку підприємництва в Одеському регіоні в умовах воєнного стану, проведена оцінка стану підприємництва та підприємницького середовища в Одеському регіоні.

У третьому розділі «**Шляхи активізації підприємницької діяльності в умовах збалансованого розвитку в Одеському регіоні**» обґрунтовано основні шляхи розвитку підприємницької діяльності в Одеському регіоні, відповідно до реалій воєнного стану. Розроблено можливості імплементації зарубіжного досвіду щодо регулювання підприємницької діяльності в Одеському регіоні.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджуються теоретичні, методичні та прикладні аспекти розвитку підприємництва в Одеському регіоні та зроблено наступні висновки.

1. З'ясуванню сутності підприємництва приділяла увагу плеяда видатних зарубіжних вчених, оскільки з розвитком ринкової економіки роль підприємництва посилюється. Найбільш раціональним є визначення підприємницької діяльності, як зазначено у ст. 42 Господарського кодексу України, що це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється

суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

2. Підприємницька діяльність відіграє важливу роль в економіці України, особливо в період військового стану. По-перше, стабільність й розвиток економіки країни; по-друге, підтримка економічного потенціалу держави у надскладних умовах воєнного стану. Цей аргумент є беззаперечним, оскільки ведення підприємницької діяльності є запорукою того, що державний бюджет буде наповнюватися, а підприємці зберігатимуть свою платоспроможність.

3. Аналіз зарубіжного досвіду показує, що основними перспективами розвитку підприємницької діяльності є державна політика підтримки розвитку підприємницької діяльності, яка направлена на створення сприятливого середовища для сталого розвитку суб'єктів підприємницької діяльності; забезпечення доступу до кредитів і позик за допомогою створення гарантійних фондів.

4. Проведена оцінка стану підприємницької діяльності в Одеському регіоні свідчить, що динаміка кількості фізичних осіб-підприємців в Одеському регіоні в 2021 році (до війни) кількість ФОП складала 108895 тис. одиниць, в порівнянні з 2024 роком (в умовах війни) кількість ФОП значно зменшилися і складає 77,9 тис. одиниць, спостерігається значне скорочення.

Абсолютний приріст новостворених юридичних осіб на Одещині в 2024 році у порівнянні з 2023 роком склав 1407 одиниць, а приріст кількості фізичних осіб-підприємців складає 5704 од.

Проведене опитування підприємців Одещини, показує, що серед найбільших проблем регіону підприємці відзначили відтік робочої сили за кордон, труднощі з логістикою (опитування проводилося до масованих ударів по портовій інфраструктурі Одеси), корупцію, непередбачувані дії держави, що можуть погіршити стан бізнесу.

5. Проведений аналіз підприємницького середовища в Одеському регіоні надає наступні висновки: Одеська область – одна з найбільш перспективних та сучасно-розвинутих областей України. Поряд з дуже вигідним транспортно-географічним розташуванням має високий агропромисловий потенціал та привабливий інвестиційний клімат.

6. Аналітична оцінка державної регуляторної політики свідчить, що основними перешкодами для розвитку підприємництва в Одеському регіоні за час війни є: труднощі з логістикою; зниження купівельної спроможності населення; відтік персоналу за кордон.

7. Визначено можливості імплементації зарубіжного досвіду щодо регулювання підприємницької діяльності в Україні, запозичивши досвід в Італії (міжнародні програми підтримки), в Бельгії (держані гарантії на кредити, інвестиційні стимули та податкові пільги), у Фінляндії (грошово-кредитна політика).

8. Обґрунтовано основні шляхи розвитку підприємницької діяльності в Одеському регіоні, відповідно до реалій воєнного стану: безпека регіону; розвиток туристично-рекреаційної галузі; модернізація та розвиток портової галузі; модернізація та розвиток рибного господарства; розбудова альтернативних логістичних шляхів; розвиток промисловості (розбудова індустріальних парків);

розвиток харчової та переробної промисловості; розвиток аграрного сектору (зокрема, модернізація зрошувальних систем, підвищення конкурентоспроможності виноградно-виноробної галузі); формування карти інвестиційного потенціалу; підтримка регіонального виробника; цифрова трансформація бізнесу; розвиток людського капіталу; запровадження та поширення інклюзії у бізнесі.

Отже, підприємницька діяльність відіграє велику роль в розвитку та підтримки національної економіки в умовах військового часу, по-перше стабільність й розвиток економіки країни; по-друге, підтримка економічного потенціалу держави у надскладних умовах воєнного стану.

Тому, завдяки низці переваг, Одеська область стане ключем до повоєнного відновлення економіки не тільки регіону, а й України загалом.

АНОТАЦІЯ

Борох І.В. «Перспективи розвитку підприємницької діяльності на рівні регіону (на прикладі Одеського регіону)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Економіка та планування бізнесу». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2024.

У кваліфікаційній роботі досліджуються теоретичні аспекти підприємницької діяльності в Україні: роль підприємницької діяльності в економіці України; зарубіжний досвід державного регулювання підприємницької діяльності.

Проаналізовані основні тенденції розвитку підприємництва в Одеському регіоні в умовах воєнного стану, проведена оцінка стану підприємництва та підприємницького середовища в Одеському регіоні.

Запропоновано шляхи активізації підприємницької діяльності. Розроблені можливості імплементації зарубіжного досвіду щодо регулювання підприємницької діяльності в Одеському регіоні.

Ключові слова: підприємницька діяльність, підприємницький клімат, підприємницьке середовище, державне регулювання підприємницької діяльності, державні програми, імплементація, розвиток.

ANNOTATION

Borokh I. «Prospects for the development of entrepreneurial activity at the regional level (on the example of the Odesa region)».

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 076 «Entrepreneurship, trade and stock market activity» for the educational program «Economics and business planning». Odesa National University of Economics. Odesa, 2024.

The qualification work examines the theoretical aspects of entrepreneurial activity in Ukraine: the role of entrepreneurial activity in the economy of Ukraine; foreign experience of state regulation of business activity.

The main trends in the development of entrepreneurship in the Odesa region under the conditions of martial law were analyzed, the state of entrepreneurship and the entrepreneurial environment in the Odesa region were assessed.

Ways to activate entrepreneurial activity are proposed. Possibilities of implementing foreign experience in regulating business activities in the Odesa region have been developed.

Keywords: entrepreneurial activity, entrepreneurial climate, entrepreneurial environment, state regulation of entrepreneurial activity, state programs, implementation, development.